

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. De Angelis possibilibus aliarum à productis specierum sententia nostra
conclusionibus distincta.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

2. Secunda conclusio. Nullus Angelus cuiusvis speciei ex pure possibilibus, ex materia nostra corporea constitui substantialiter potest, ita Durand. in 2. d. 3. quæst. 1. & videtur sententia S. Thom. qui sæpe ex Angelis intellectione, seu intellectibilitate cum incorporeum esse probat. Est item Buhali nostri ad quæst. 50. 1. p. 2. q. 2. § 1. Probationibus aliis hanc nostram præmitto proxime pro prima conclusione productæ affinem: etenim Angelus, cuiuscumque speciei sit, debet sub genere supremo substantiæ spiritualis intellectualis totalis, constitui, ut vidimus: atqui substantia illa intellectualis potentia vitali intellectuali actiua, ut forma, & materia corporea substantialiter essentialiter constituta substantia totalis esset non autem absolute spiritualis, sed corporea: ut homo anima spirituali & materia corporea constans: ergo non esset sub genere supremo Angelorum, sed hominum, ac proinde non esset Angelus, sed homo nobis (quo volueris gradu) perfectior: quare, & Angelus, ut asseris & non Angelus, ut hoc argumento demonstratur, manifesta contradictione foret. Hinc constat Angelum nullum esse posse viuentem, ultra intellectualem, sensitiuum etiam, alioqui materia corporea, & organata egeret, ac proinde sub genere hominis, & viuentis corporei, non autem spiritualis collocaretur. Hinc scriptura Angelos intelligentes solum substantias esse nos docuit: unde Philosophi & Theologi ex ipsis genios, & intelligentias Angelos omnes vocant: quia eorum vitalis operatio sola intellectio est; animas vero nostras, & si spirituales, & intellectiois principia sunt, quia tamen sunt etiam sensationum corporearum principia, intelligentiarum nomine eas absolute non donarunt. Atque hinc lucem, & firmitatem accipit aliorum probatio, quam aliqui censent à demonstratione deficere, nos autem demonstrationem iudicamus, qu. 1. cert. 5. & nunc etiam iudicamus, & enim nulla viuentis, & pure intelligens, seu intellectiua substantia: vel pura intelligens, constare corporea materia absolute potest: siquidem principium vitale ipsius, eo solum materiam corpoream, cum qua constituat viuentem requirit, quia eius partibus, & membris ad vitalem aliquam suam operationem, seu vitæ exercitium, ut instrumentis egeat, id quod se & experientia in omnibus constanti & indefectibili patet, & ratione naturali certissimum est: quidquid enim essentia sua actiuum est propter operationem suam, ut finem est: ac proinde ex fine operationis suæ, quidquid ei essentialiter, & necessario conueniat, ut ex primo principio demonstrandum est, ut de prædictis diximus in logicis, & metaphysicis. Unde Arist. 2. Physicor. text. 9. i. materiam in composito propter formam esse docuit, & hanc propter operationes suas, quemadmodum in artefactis omnibus instrumentis, materia apta formæ & operationi conueniens fore demonstratur, atque Serræ exemplo, quæ ferro, & dentibus ad scissionem necessariis constare debet: quia scissio eius finis est: quare in practicis, & actiuis, quibusque finem operationis principium æque, ac rei definitionem, in speculatiuis, esse his docuit, & finis cuius gratia, & qui principium est definitione. Hinc 1. de partib. animal. c. 3. ad rem nostram, pressius ait. Cum autem omne instrumentum rei alicuius gratia sit, & partes corporis, gratia alicuius esse videamus: id autem ipsum esse alicuius gratia non, nisi pro aliqua actione sit: patet iam totum etiam corpus constare alicuius gratia actionis plenioris. Exemploque Serræ ibi etiam memorato concludit, quapropter corpus totum anima gratia conditum est, & membra efficiuntur gratia constant, & munera ad quæ singula accommodantur. Principium hoc sæpe alias statuit Arist. & S. Th. 1. p. q. 91. a. 3.

3. Eo vero statuto demonstratur conclusio. Nullum principium actiuum vitale potest natura sua corpoream materiam requirere, nec viuentem ullum ex illo, & materia corporea constare, nisi ea, cuiusque organis, ut instrumentis ad vitalem eliciendam operationem simpliciter egeat, vel saltem ad melius exercendam iuuetur: atqui principium vitale, & viuentis pure intellectiuum (quale substantia Angelica est) nequit materia corporeæ, cuiusque organis ad vitam suam vitalem operationem simpliciter egere, neque ad eam melius exercendam eis iuari: ergo substantia pure intellectiua

(qualis Angelus omnis est, ut vidimus) nec materia corporea, nec forma, quæ principium vitale sit & materia egeat constitui substantialiter potest. Minor, quoad non indigentiam probatur: quia potentia, & viuentis pure, ac solum intellectiui vitalis omnis operatio est intellectio, atqui intellectio, qua talis, nec corpore, nec organis corporeis eget, ut eliciatur: ergo nec potentia vitalis pure intellectiua viuentis pure intellectualem eget materia corporea, cuiusve organis ad illam vitamve operationem vitalem exercendam. Dicet intellectio nostra pro hoc statu, tamen intellectio sit corpore cuiusque organis eget, ut eliciatur. Ceterum, id ratione intellectiois intellectio non habet; & qua intellectio est, sed ratione intellectiois pro hoc statu immersionis, in corpus, & qua sentiendi principium est, & nisi corpore, cuiusque organis adiuta sensationes, cum externas, tum internas, seu phantasmata eliceret ipsa, & homo ipsa, & corpore essentialiter constans, minime potest: immo, neque intellectioem potest eliceret, nisi phantasmatis pro hoc statu iuuetur, serueturque ordo præsentionis omnium, quæ deuenire ad intellectum possunt: quæ omnia pure, & solum intellectiua substantiæ repugnant, quæ nec sentire corpore potest, neque sensatione vlla; organisque corporeis ad intellectioem egere; alioqui, non pure intellectiua substantia esset, quod autem eiusmodi substantia pure intellectiua, nequeat corpore, cuiusque organis ad intellectioem iuari, imo vero debere impediri diximus qu. 1. cert. 5. estque manifestum.

4. Eo enim solum iuare ad intellectioem organa corporea possent, ut species rerum præsentiarum ad intellectum transmitterentur, vel phantasmatis ille ad intellectioem iuaretur. Id autem intellectiois tarditati, obscuritati, & imperfectio, solummodo inserviret, ut in nobis experimur, quod non iuare quidem, sed impedire illam potius est; implicat autem principium aliquod operationis, eius exercendæ impedimentum natura sua exigere; & si illud aliunde pati possit. Ex quibus euidenter constat repugnare substantiam pure intellectiuam, quæ corpus, ut comparem suæ operationis eliciendæ, vel sui constitutiui natura sua requirit: cum autem ad constituendum aliquid, ut partem formalem, seu principium, quo actiuum cum alio, ut comparte materiali, seu principio, quod operationis, oporteat formalem partem, naturam, & essentia sua exigere comparte materialem implicat potentiam, siue principium substantiale formale pure intellectiuum, cum materia corporea viuentis aliquod pure intellectiuum, adhuc diuinitus componere: cum ex his, quæ partes natura sua non sunt, nec se, & tractus & potentia inuicem habent vnum aliquid, substantialem, & essentialiter, diuinitus adhuc fieri nequeat, quia est in terminis ipsis contradictio. Inde etiam aliorum casus præcluditur, quod: & si ad operationem intellectiois exercendam principium illius vitale actiuum substantiæ eius pure, intellectiua materia corporea opus non habeat, nec illam exigat natura sua; alit ad essendum in se connaturaliter illam posse exigere: etenim ut vidimus, ea solum ad statum connaturalem essendi principium actiuum de se, & natura sua requirit, quo eget ad suam operationem exercendam: de eis quippe verum, & expressum in terminis ab Arist. vulgare illud axioma est, esse est propter operari, ita enim ait 1. de celo text. 17. unumquodque, quorum est opus, est gratia operis, quod ut axioma tradit etiam S. Thom. 1. p. q. 65. a. 2. q. 105. a. 5. Nec animi rationalis connaturalis status, cum corpore esset, si solius intellectiois non autem materialium sensationum principium foret.

5. Tamen quæstiones de absoluta rerum repugnantia, vel possibilitate, ubi nihil ex ijs, quæ nouimus pro alterutra parte videtur reperiri, difficilis ingreditur, quia diuindandum potius, in eis definiendis, quam discurrendum sit, atque de compositione substantiali Angeli alicuius possibilis, ex materia spirituali, vel opposita simplicitate, eo etiam genere Angelis omnibus necessaria (quod solum examinandum restat) quæstio ex illis esse videatur; re tamen vera ex naturalibus, nobisque notis principiis definiti absolute potest. Dico igitur

ORTEGA
in 1.ª parte
D. VI a.

3. Imo, & essentiali Beati tudine animorem incorporea organa, & membra quam illius accidentia succedunt, cum species, tum sensationes, perfectiores, inquit, S. Thom. 1. 2. q. 3. a. 3. & 3. his verbis. *Et ipsa Beati tudine animae fies, quodam refusiva in corpore, non sensus corporeo, ut in suis operatiombus patiatur, addidit in perfecta beati tudine perfectioris homo; sed in inferiori parte perfectior, ut superior.* *Ut inter sensus, & intellectus cognoscitur illius, aqua aduerso modo in patria, atque in via procedat.* *hac enim ad perfectione inferiori parte procedat ad perfectionem superiora.* Quibus aliter, sentit, censuit in 4. d. 44. q. 2. a. 1. quæstione. & 4. Vi sensus Beatorum, non ex refusiva, hic Beati tudine animi, sed ex obiectis ipsius species rectore docet, sed quiddam de hoc fit (quod alieus parte loci est) saltem materialibus Beatorum, sensationibus, quæ elicita anima recipiendis, corpore, in eorum fluxu, etque eius coniunctione, ut consens bene, nullæ gestorum, in hac via vicem, vel proximi, vel patris debite recipiat: quod fatis rationis est, ut nullum animæ operatiōis vlatenus infensius concidat, vtiunque perseueraret, quia inde ad substantiæ principium pure intelligitatem, quod in nullo huius materiali materia vlatenus ad suam operatiōem extrinsecum eget, iuuatur, ut illam, cuiusque commo- dionem natura sua requirit, atque ut actus substantiæ ad ipsam comparari queat, (ut opus est, ad comprehendendum cum ipsa substantiæ Angelici totum) tunc illatio, quæ præclara manet casu alia de necessitate, eius materiz, ut principium substantiæ pure intellectus, vnum angelicum in le conaturaliter fit, & exiit, ut in simili similem casumque reicimus cum 4. cent aliud argumentum, quod Angeli illi natura sua compatibles forent, si materia spiritali, & forma spiritali consistant: cum id non per contrarietates quilibet, nec vi agentium naturalium, fieret, ut modo Genesio, & corruptio proprie dicta fit, atque in Angeli iam compositis fieri non posset sed à Deo locum, qui pro suo arbitrio illos sensel producos eluere, sicut feruare posset; nihil sine in eo majores alius- fidi est, quam in feruatione, vel deludatione sim- plicis substantiæ Angelorum, qui sunt pro Dei arbitratu; supremoq; Domino, quævis destructio, & maior prius Angelicæ, & vniuersi, ut illa in eandem materiam inducerem, à Deo pro eis libito prouentire. Id enim non efficit ex naturali exigentia cunctos natu- ralium, nec materiz illius, quæ omnes formas Ange- licas indifferenter appetere, ac respicere, esse hos- nate, vel vniuersi ipsius, quæ, enia de le permanentia sunt, atque exigunt natura sua persistere: quare lo- cus extraordinario potentie, & domini Dei via potest- perire: quod verum mihi est, & in Angeli illi for- mæ, ex materia illa spiritali & edocenter, sicut ex materia corporea materiales forme educuntur: sed in enim locum etiā, ratio proximæ data habere; & 6. S. Thom. oppositum censuit 1. p. quæ. 90. a. 3. ubi probat animas nostras, ex materia aduæ spiritali elici- biles non esse; quia inquit, *hic substantia spiritalis innititur transmutatiōem.* Cui & Bulso noster affen- sit proxime difficult. 2. Notato 2. & §. 1. verbi. *Col- ligatur fecundo.* Sed certe loquitur de materia præ- tempore, ut ad elutionem ab agentibus naturalibus,

per successum qualitatum contrariarum alteratione fieri oportet, ut animadvertit Bubalus, primo loco, ver-
su *At dicit aliquis.*

8. Certe cum materiam primam spirituales, ex qua substantia spiritualis pure intellectiva constet, impossibile absolute ostendimus ratione prima: an eiusmodi materia physice divisibilis, sit disputare otiosum, ac vitiosum esset, cum sit de non supponente subiecto, quæstio immo & primæ materiæ spiritualis possibilitate permixta operæ inutilis disputatio, nullo Theologia vel Philosophiæ esse ex visu posset; tamen de eo multum Recentiores, & Arriaga noster citat d. 3. sect. 4. digladiantur, atque hic affirmatiue resol-
uat: cum ob infirma negantium aliorum principia, tum ob instantias quasdam de organicis partibus ani-
malium per contrariarum qualitatum dispositionem diversam petitas, quæ in partibus materiæ spiritualis formæ angelicæ, locum habere non possunt nisi An-
gelos corruptibiles contra dogma Theologicum ad-
mittat, & si dispositio illa contrariarum qualitatum spiritualium, & quantum, ne cogitandum quidem principium habemus, dispositio admittatur. Si enim homogeneæ, & substantialiter, & accidentaliter partes illæ omnes, tam materiæ, quam formæ, quam com-
positæ integraliter illius substantiæ puræ intellectivæ, siue Angelis sint, earum quævis, & actiua, & recep-
tiua intellectus indiuisibilis erit: quare alteram altera indigere ad illam vltimo modo exercendam, & alterius confortium natura exigere sua illud admittit, quare cum illo integraliter componere, repugnat. Hæc de otiosa, & inutili prolixus, quæstione satis, cuius negotiæ resolutionis, & fundamentum, ita propo-
sui, nihil Arriagæ, instantiæ, & argutiæ efficiunt, quas obinde, & præ tædio, referre, & refellere omitimus. Concludimusque, ex dictis omnimodam Angelorum omnium physicam tam essentialiam, quam integram substantialem simplicitatem.

CERTAMEN IV.

Obiectionibus occurrunt.

1. Contra primam conclusionem de impossibilitate Angelorum ex materia noster ad spiritua-
litarum, & corporeitatem indifferentem & indeterminatam de se à nobis datam, cert. 2. num. 1. opponitur Augu-
stinus apud Aureol. 13. Confess. c. 8. ad id, in principio crea-
uit Deus calum & terram referens inter quinque expo-
sitiones, quas veras vocat, eamque terræ nomine ma-
teriam, ex qua omnis visibilis, & inuisibilis creatum fieret intelligi: ac proinde materiam corporeis, &
Angelis confer communem, & lib. de mirabilib. sa-
cræ scripturæ, ait, Ex informi materia, quam ipse
Deus prius ex nihilo condidit cunctarum visibilibus, &
inuisibilibus verum, hoc est sensibilem, & insensibilem,
intellectualem, & in intellectuarentium, species
multiformes diuisit. Hæc conclusio præfata in pri-
mis aduertitur, si Augustini sint: verum locus pri-
mus, ex lib. citat. confessionum relatus nullatenus
extat, ut Bubalus obseruat difficult. vltima §. 3.
versu, ad 2. Aureol. non ibi solum, sed nullibi ope-
rum Augustini, eam sententiam inueniens, cum
eam sedulo inquireret locus, ex capite 1. de mira-
bilibus sacre scripturæ t. 3. operum Augustini extat
quidem, sed liber ille Augustini, non est, ut
obseruauit iam pridem S. Thom. 3. p. q. 45. articu-
lo 1. ad 2. atque in lib. 2. capite 4. ubi de cyclis agit,
constat eius auctorem post annum Dom. sexcentissi-
mum Vixisse; vita scilicet, iam sancto Augustino
pluraque mirabilia, quam probabilia asseruisse, ut
Bubalus aduertit: quare expositionibus Angelici Do-
ctoris & Capreoliad 1. locum opus non est, cum ex-
ter certe 12. confess. cap. 7. per cælum naturam An-
gelicam interpretatur (ut tropice potest) non histo-
rialiter, ut à Mose refertur: ibi autem nusquam asse-
rit cælo sic intellecto, materiam cum terra, seu corpori-

bus cunctis terrestribus communem esse, sed solum
terræ nomine materiam informem intelligit, ex qua
Corpora omnia fierent, non Angeli, qui creatorum
in principio pars altera, & scorsim creata: & primo
de genesi contra manichæos. c. 7. ait informem illam
materiam quam de nihilo Deus fecit, cælum corporeum
& terram esse ibi appellatam, non quia esset iam sed quia
esse vtrumque poterat; fors igitur Aureolus aliquid, ex
prima interpretatione cæli pro Angelis & secunda cæli
corporei, & terræ, pro materia informi, potenteque
esse vtrumque assumens, & assuens sententiam ab Au-
gustino alienissimam, tanquam Augustinianam compe-
git, interim nil, hic de materia informi initio à Deo
creata iuxta Augustini interpretationes hæc dicendum
est; quauis informitas illa materiæ, non formæ sub-
stantialis proprie ab Augustino intellecta sed aliarum
formarum, & rerum, quæ ex ipsa ornaretur, florum,
turbarum, fructuum, & animalium, & quibus luce ac-
cedente visibilis redderetur & spectabilis, ut statim di-
citur. Terra enim erat inanis, & vacua, & vestigiis
reliquis explicatur. Nec magis extat sententia hæc apud
Augustinum. 12. confess. c. 18. & 20. ex quibus refertur à
Quitos. cum. cap. 18. de re hac, quod, vel assonet,
nihil: cap. vero. 20. refert sententias omnes, seu inter-
pretationes, quas non improbat solum.

Inter eas primo loco illam de cælo pro Angelis in-
tellecto: deinceps vero varias, cæli, & terræ corpo-
reorum interpretationes recenset. Nam secundo loco
refert asserentes cæli, & terræ nomine mundum totum
Corporeum suis omnibus speciebus, tam cælestibus,
quam sublanaribus constitutum, & ornatum intelligen-
terio loco intelligentes. Informem materiam Crea-
turæ spiritualis & corporalis, Vnde ab aduersariis as-
ferri potest, sed eis non prodest in primis enim non
ait variusque creaturæ esse materiam eandem, ut ad-
uersarij docent. Secundo cum interpretationis illius
cæli pro Angelis, & spiritualibus substantijs, ut di-
uerse primo loco relata, in hac alia non meminerit,
spiritualem creaturam hominem, qui spiritualis,
ex parte, ac non in totum corporeus est, sicut cor-
poræ reliqua, intelligit, non Angelum, & ex quarta
aliorum illico relata interpretatione: id est infor-
mem materiam creaturæ corporalis, ubi consuevit
ad hoc erat calum, & terra, qua nunc iam distin-
cta, atque formata, in illius mundi mole sentimus,
& quinta, & postrema, id est fecit Deus calum, &
terram, unde formata nunc eminent & apparent cum
omnibus, qua in eis sunt. Quibus informis illa
materia corporum, pure talium, cælestium, &
sublanarum, & respectu suarum specialium for-
marum dicitur. Tertio, materiæ informis nomine
non intelligere, Augustinum materiam constare ex,
c. proxime antecedente. 19. ubi ait & verum est,
quod emme mutabile insinuat, notitia nostra quan-
dam informitatem, qua formam capie, & qua
mutatur, & vertitur. Versio autem idem, quod
conuersio ex vno in aliud est, quod materiæ pu-
ræ non competit, sed informata, seu com-
posito, quod conuertitur in aliud nouæ formæ in-
ductione. Ac versus finem, Verum est omnium for-
matorum, nihil esse informi vicinior quam terram,
& Abissum. Eoque sensu materiam informem cæli,
& terræ nomine significant iuxta aliquos intelligen-
dus est dixisse, ex quibus omnia corpora tam cæ-
lestia, quam sublanaria, non tanquam ex mate-
ria informi, sed tanquam ex elementis mixta per-
fectionibus formis succedentibus Coagmentarentur,
Ac demum his, & sequentibus capitibus, non
ex propria sententia, sed aliorum, veras eas omnes
interpretationes ait, ac proinde eas solas non impro-
bat, quin approbet, ut dixi.

3. A ratione nihil asserit Quitos pro aduersa sen-
tentia firmum, & si plurima moueat, & ad tædium incul-
cet. cit. d. 77. sect. 2. & p. Primum possibilitatem materiæ
nostre de se indifferentis ad corporeitatem, & spiritua-
litarum, pro formarum diuersitate supponit: Vt de
materiæ eadem indifferenti, ad corruptibilitatem in sub-
lanaribus, & incorruptibilitatem in cælestibus pro for-
marum diuersitate asseritur: inde vero male infert dari
de facto: nam et si, eo admissio Angelos absolute corpo-